

رحمت واسعه

بیان جنایات حضرت سید الشهداء علیه السلام

و اشارات ضحیه عارف حضرت آیت الله العظمی محمد تقی مجتبی مدنی

مؤلف و مترجم: آیت الله العظمی محمد تقی مجتبی مدنی

سرشناسه: بهجت، محمدعلی، ۱۲۹۵ - ۱۳۸۸

عنوان و نام پدیدآور: رحمت واسعه

بیان خصایص رحمت واسعه خدا حضرت عیسا علیه السلام

در اشارات فقیه عارف حضرت آیت الله العظمی محمد باقر بهجت قمی

[گردآوری و تحقیق] مرکز تنظیم و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی محمد باقر بهجت قمی

مشخصات نشر: قم: مؤسسه فرهنگی هنری الهیجه، انتشارات، ۱۳۹۴

مشخصات ظاهری: ۳۵۲ ص

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۶۹۴۲-۶-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص ۳۲۵

موضوع: بهجت، محمدعلی، ۱۲۹۵ - ۱۳۸۸ - وعظ

موضوع: بهجت، محمدعلی، ۱۲۹۵ - ۱۳۸۸ - دیدگاه درباره حسین بن علی علیه السلام

شناسه افزوده: مرکز تنظیم و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی محمد باقر بهجت قمی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ آ ۲۵ ۹۳ ب / ۵۵/۳ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۹۸

شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۲۷۲۸۳

ناشر: مؤسسه فرهنگی هنری البهجة
گردآوری و تحقیق: مرکز تنظیم و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی بهجت قدس سره
نظارت علمی: جمعی از شاگردان حضرت آیت الله العظمی بهجت قدس سره
سردبیر: سعید فلاحي

گروه تصاویر: سید ابوالفضل طباطبائی، علی حری، مجتبی حسینی، علیرضا عادل
با همکاری: مهدی وحدانی، داوود امیری
مترجم: سعید مهدیان
برادران تصویر: مؤسسه «وراستاران»

منیر نوری و طراح جلد: مجید زارع
خداوند و تصویر ساز: حمید قربان پور

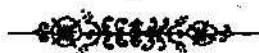
چاپ اول: تابستان ۱۳۹۴
شمارگان: ۲۰۰ نسخه
قیمت: ۱۶۵۰۰ تومان
شابک: ۹۶۴-۹۶۹۴۲-۶-۹
لیتوگرافی: فرایند گویا
چاپ متن: ستاره سبز
چاپ جلد: ارس
صحافی: نمونه

نشانی: قم، خیابان ارم، کوچه ۱۶، پلاک ۲۷، طبقه دوم
تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۳۳۳۷۱
پایگاه اینترنتی: www.Bahjat.ir
رایانامه: info@Bahjat.ir
مرکز پخش: آفتاب پنهان (۰۹۱۹۲۵۱۱۰۳۶)

فہرست

مقدمہ - ۷

شوق زیارت - ۱۲

اشاراتی درباب محبت اہل بیت علیہم السلام - ۲۹

اشاراتی درباب فضایل اصحاب سید الشہداء علیہم السلام - ۵۷

اشاراتی درباب تاریخ سید الشہداء و اہل بیت آن حضرت علیہم السلام - ۷۵

اشاراتی در بیان جنائز و شہادت عثمان سید الشہداء علیہم السلام - ۱۱۹

اشاراتی درباب درس و عبرت اہل عاشورا - ۱۵۹

اشاراتی درباب فضائل و کمالات سید الشہداء علیہم السلام و اہل بیت آن حضرت - ۱۹۹

اشاراتی درباب داب و فضایل زیارت سید الشہداء علیہم السلام - ۲۱۳

اشاراتی درباب مجلس عزای سید الشہداء علیہم السلام - ۲۵۱

اشاراتی درباب بیعتی فی منابر خنسی - ۲۷۱

پریش و پاسخ - ۲۰۳ کتاب نامہ - ۲۲۵

فہرست اصنام - ۲۲۷ فہرست تفصیلی - ۲۴۷

مقدمه

حضرت سیدالشهدا علیه السلام با اختیار خود آن همه مصائب و شهادت و اسارت اهل و عیال خود را تحمل نمود؛ زیرا پیوسته و حتی در روز عاشورا بر آن حضرت عرضه می شد که یا نصر و پیروزی را انتخاب کنند یا لقاء الله و معاهده و پیمان را که با خدا بسته است، ولی ایشان با اختیار خود مقامات الهیه را انتخاب کردند.

عظمت واقعه عاشورا و نمایش عظیم تضایف الهی اهل بیت علیهم السلام در مقابل دشمنان خدا و رسول او صلی الله علیه و آله موجب شد که این رویداد عظیم از جهات گوناگون از دیگر رویدادهای بزرگ عالم متمایز شود؛ مصیبتی که پیش از وقوع آن، ملائکه الهی و انبیاء و اوصیاء علیهم السلام در سوگ آن نشستند و پس از وقوع آن نیز ائمه هدی علیهم السلام به ذکر این مصیبت عظمی پرداختند و مجالس عزای برپا کردند؛ مصیبتی که دیده های امام عصر ارواحنا له الفداء را خونبار کرد. پیروان مکتب اهل بیت علیهم السلام نیز در طول قرن های گذشته همواره به امامان خویش اقتدا کرده اند و به مناسبت های گوناگون به بیان عظمت مقام و مصائب حضرت اباعبدالله الحسین علیه السلام و یاران و اهل بیتش - که از مهم ترین شعائر دین است - همت گماشته، در راه اعتلای این امر، فداکاری ها کرده اند. در تمام این مدت، عالمان پرهیزکار شیعه پیشتازان این عرصه بوده اند و عموم مشتاقان اهل بیت علیهم السلام دنبالعروان ایشان.

در این میان، این عشق و ارادت و دلدادگی و توجه به برپایی این شعار بزرگ دینی، در حضرت آیت‌الله العظمی بهجت قدس‌سره نمود بارزی داشت. این امر در شخصیت آن مرجع فرزانه، در دو بُعد، ظهور یافته بود: اول، سیره و روش و دوم، گفتار و بیان ایشان. کتاب پیش رو با تکیه بر همین دو بُعد گردآوری شده است تا به لطف پروردگار، گامی در همان مسیری باشد که آغاز آن از انبیا و اوصیای الهی بوده است.

کتاب پیش رو، با ملاحظه آنچه بیان شد، در سه بخش تنظیم شد:

۱. یک. روایتی کوتاه از سیره و روش آن عالم ربانی

بی‌شک تلاش سیر و روش آیت‌الله العظمی بهجت قدس‌سره نیازمند تلاش‌های بسیاری است و با دشواری‌ها و پیچیدگی‌های متعددی روبه‌رو است؛ چراکه احاطه به جوانب گوناگون زندگی انسانی که در علم و عمل کمتر همانندی دارد و هرکسی را به ژرفای وجود او بازمی‌تاباند، برای هرکسی میسر نمی‌شود. با این حال، در این تلاش که ثمره آن اکنون پیش روی خوانندگان گرامی است، بر آن بودیم که قدری هرچند اندک، از سیره حقیقی حضرت آیت‌الله بهجت قدس‌سره را روایت کنیم. در این راستا، ساعت مصاحبه انجام‌شده با اطرافیان ایشان که پیش‌ازاین در مؤسسه ضبط و بایگانی شده بود، نیز مصاحبه‌های جدید که به‌طور ویژه برای همین کتاب انجام شد، مورد بررسی قرار گرفت. از آنجا که ارائه مجموعه نکات رفتاری و الگوی عملی به‌دست‌آمده از این بررسی‌ها، نیازمند تحلیل و بررسی جامع‌تری بود و همچنین از حوصله و نیاز علمای معتمدان و مخاطبان این کتاب بیرون می‌نمود؛ چکیده‌ای از آن به رشته تحریر درآمد.

۲. دو. گزیده‌ای از بیانات حضرت آیت‌الله العظمی بهجت قدس‌سره

بیانات ایشان شامل دو بخش شفاهی و مکتوب است. برای دسترسی به فرمایشات شفاهی از دو منبع اساسی استفاده شده است:

۱. صوت‌ها و تصویرهای دروس خارج و دیدارهای ایشان که در

آرشیو مرکز تنظیم و نشر آثار آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره نگهداری می‌شود. این منابع به دو دهه آخر عمر شریف ایشان مربوط است؛ چراکه ایشان سال‌ها اجازه ضبط دروس را نمی‌دادند تا اینکه در نهایت با اصرارهای فراوان شاگردان و عموم علاقه‌مندان، از حدود سال ۱۳۷۰ امکان ضبط دروس فراهم شد. ۲. یادداشت‌هایی که از شاگردان و اطرافیان حضرت آیت‌الله بهجت قدس‌سره از کلاس‌های درس باقی مانده است. برخی از این یادداشت‌ها چاپ شده و برخی نیز هنوز به چاپ نرسیده است. از آنجاکه این یادداشت‌ها با اتکاء به ذهن نویسنده، در جلسات درس یا پس از آن ثبت و ضبط شده و احتمال اشتباه در آن‌ها وجود دارد، ابتدا همه یادداشت‌هایی که در دسترس بود، بررسی و مطالب مرتبط انتخاب گردید و سپس با مطالب مشتمل بر مواد صوتی مرکز تطبیق شد و در برخی موارد، مورد مشورت برخی از شاگردان برجسته ایشان قرار گرفت و پس از تأیید در کتاب رده شد.

در آماده‌سازی این سخنان برای سهو و نکته اساسی مورد توجه بود: اول اینکه بیشتر صوت‌های استفاده‌شده در این کتاب، برگرفته از دروس خارج ایشان است که مخاطب آن علما و طلاب سطح عالی حوزه بوده‌اند؛ بنابراین اصطلاحات علمی و تخصصی حوزوی بسیاری در این فرمایشات وجود دارد. دومین نکته مختصرگویی و گزیده‌گویی حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره است. با توجه به این دو نکته، پیاده‌سازی و ویرایش این متون نیازمند دقتی دوچندان بود تا از سویی، اصل عبارات و لحن و نوع سخن ایشان چار تحریف و تغییر نشود و از سوی دیگر، برای عموم مخاطبین قابل استفاده باشد.

۱. از میان آثار چاپ‌شده به‌طور ویژه از دو کتاب در محضر حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت، اثر هجت الاسلام والمسلمین رخشاد و زمزم عرفان، اثر آیت‌الله‌ری‌شهری استفاده شد.

بدین منظور اگر در جملات ایشان اغماض یا افتادگی ای وجود داشت، تکمیل شد. برای تمایز این نکات با اصل کلام، عباراتی که به اصل کلام ایشان افزوده شد، در پراتز یا کروشه یا پاورقی قرار گرفته است. بنابراین سعی شده است که کوچکترین تصرفی در کلام ایشان انجام نگیرد و حتی کلمات نیز تغییر نکند؛ البته گاهی برای روان‌تر شدن مطلب، چاره‌ای جز برخی جابه‌جایی‌ها نبوده است؛ مثلاً نهاد و گزاره از حالت گفتاری به نوشتاری تبدیل شده، در جای خود قرار گرفته است و حتی در این موارد نیز دقت بسیاری شده که این جابه‌جایی‌ها مادی مورد نظر حضرت آیت‌الله بهجت قدس‌سره را تغییر ندهد.

در این بخش برای رعایت کامل امانت‌داری، سعی شده که لحن ایشان نیز در عبارات بیان باشد. برای رسیدن به این مقصود، از برخی علائم ویرایشی بهره برده‌ایم و حتی گاهی که این علائم قابلیت انتقال مفهوم را نداشته، بار معنایی موجود در جملات اسناد، با اضافه کردن عبارتی در کروشه، به متن منتقل گردیده است. به‌طور مثال در مسجلی که با عنوان «به پدرش می‌رود» در این کتاب آمده، حضرت آیت‌الله بهجت قدس‌سره جمله «معاویه هم به زیاد پیغام داد که کار به این‌ها نداشته باش. معاویه با آن چنانی به او گفت کار به این‌ها نداشته باش» را با تکیه بر کلمه «معاویه» ذکر می‌فرماید؛ به‌طوری‌که شنونده متوجه می‌شود که قصد ایشان از این تکیه، بیان این نکته است که معاویه با وجود آن خبیثی که داشته است، چنان گفته. ما برای انتقال این عجز، عبارت «آن چنانی» را داخل کروشه آوردیم تا هم کلام ایشان به‌صورت کامل به عنوان منتقل شود و هم اصل کلام ایشان مخدوش نگردد.

اما برای رفع ابهام ناشی از گزیده‌گویی در عبارات، از پاورقی‌ها و تفسیحات استفاده شده است. محققان مجموعه با بررسی ده‌ها کتاب روایی، حدیثی و فقهی سعی کردند که منابع و اسناد فرمایشات حضرت آیت‌الله العظمی بهجت قدس‌سره را بیابند و با توضیحات مختصری که در پاورقی‌ها بیان شده، مطالب را گویاتر سازند و همچنین با بیان ارجاعات به کتب مختلف، مسیر تحقیق را برای پژوهشگران هموار سازند.

نکته قابل توجه در این بخش این است که در برخی موارد، مطالب این پاورقی‌ها با فرمایش‌های حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره تفاوت‌هایی دارد. سبب این امر آن است که بیشتر این مطالب به‌مناسبت در بین مطالب درس فقه و اصول بیان شده، نه آنکه موضوع اصلی بحث باشد و از سویی، ایشان در بسیاری از موارد قصد نقل مضمون روایات را داشته‌اند، نه عین عبارات آن را؛ از این‌رو، معظم‌له این مطالب را با تکیه بر مطالعات پیشین بیان کرده‌اند. اما عامل دیگری نیز وجود داشته است؛ ایشان علاوه بر گستردگی منابع مورد مطالعه، به منابع کهن و خطی نیز دسترسی داشته‌اند، منابعی که دسترسی به آن‌ها برای ما میسر نبود. گواه این مطلب آن است که گاهی در ضمن تحقیق، متنی پیدا شده که در چاپ‌های متأخر برخی از کتاب‌ها حذف شده، ما در نسخه‌های قدیمی آن‌ها موجود بوده است. امید است که با افزودن دایره منابع، در چاپ‌های بعد، این تحقیقات کامل‌تر شود.

همچنین برای گذر از مخاطبان از سطوح تخصصی به سطوح عام، تمام عبارات عربی به فارسی ترجمه شده. برای این منظور سعی شد که هیچ عبارتی بدون ترجمه نماند؛ چه در سلب نیاز است و چه در متن پاورقی‌ها. روشن است که ترجمه‌های موجود در متن، از حدود رجحان مجموعه اضافه شده است و از کلمات آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره نیست؛ چراکه مخاطبان سخن حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره عمدتاً در سالی بودند که نیازی به ترجمه متون نداشته‌اند و ایشان در پی بیان ترجمه عبارات عربی نداشتند؛ هرچند گاهی با توضیحاتی که در ادامه مطلب داده‌اند، ترجمه متن نیز روشن شده است.

برای اطمینان بیشتر از درستی محتوای متن‌ها و پاورقی‌ها، این مطالب در مراحل مختلف کار، به تأیید گروه ناظران، شامل شاگردان آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره که سال‌های سال در خدمت ایشان بوده‌اند و نیز فرزندان گرامی ایشان - که به سفارش علامه جعفری رحمت‌الله‌علیه از سال ۱۳۶۳ به ثبت گفته‌های پدر پرداخته است - رسید و مطالب از صافی نقد و بررسی آنان عبور کرد و آنچه انتساب آن به آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره مشکوک بود، کنار گذاشته شد.

و همچنین در بخش‌ها و مراحل مختلف کار، اصلاحات بسیاری صورت گرفت. شایان ذکر است که نکات بسیاری از سخنان آن عالم گران‌قدر درباره قضایای حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام باقی مانده که هنوز دسترسی به آن‌ها میسر نشده است و ان‌شاءالله در صورت دستیابی، در نوبت‌های بعدی چاپ، منتشر خواهد شد.

پ. سه. پرسش‌ها و پاسخ‌ها

در چند این بخش نیز از سنخ بخش دوم کتاب، یعنی بیانات است؛ اما بنا بر ملاحظات، از بخش دوم جدا شد و به‌طور جداگانه، در بخش سوم کتاب آمد. این بخش مدتی از کتاب استفتائات ایشان و نیز سؤالات حضوری‌ای که در پایان کلاس‌ها مطرح شده، انتخاب شده است.

در پایان لازم است از همه کسانی که در جمع‌آوری و تدوین اطلاعات اولیه تا تأیید و تحقیق متون و نگارش و ویرایش بخش‌های گوناگون کتاب و ترجمه متون ما را یاری کردند، به‌ویژه از حضرت و سعه صدر آقا زاده حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره، حجت‌السلام‌المسلمین علی بهجت، مدیرعامل محترم مؤسسه تنظیم و نشر آثار سپاسگزاری کنیم. امید داریم که این نوشتار گامی مقبول برای ترویج معارف شیعه و تلاشی پستیبود برای معرفی افکار ناب حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره باشد.

مرکز تنظیم و نشر آثار حضرت آیت‌الله‌العظمی بهجت قدس‌سره

ذی‌القعدة ۱۴۳۶/ شهریور ۱۳۹۴

قم مقدسه